

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Capvt I. De ijs, quæ spectant ad mysterium sanctiſimæ Trinitatis in genere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38954

tam ardui mysterij difficultates, non tam humanâ ratione quàm fidei autoritate utendum est. Ac ut ordine aliquo procedamus, omnia, quæ de adorando illo mysterio dicenda sunt, ad duo capita reuocabimus, in quorum 1. agetur de ijs, quæ mysterium illud spectant in genere; in 2. de ijs, quæ ad singulas diuinas personas pertinent in particulari.

CAPVT I.

De ijs, quæ spectant ad mysterium sanctissimæ Trinitatis in genere.

SECTIO I.

An mysterium sanctissimæ Trinitatis naturali ratione cognosci possit.

Quamuis mysterium Trinitatis sit supra rationem naturalem, certum est tamen non esse contra illam: etenim verum vero repugnare non potest (vt dicitur in Conc. Lateranensi s. sess. 8.) nullumque argumentum à ratione naturali contra illius veritatem peti potest, quod non sit solubile. Cum igitur hoc mysterium contra rationem non sit; quaritur, an etiam aliquâ ratione naturali cognosci possit? Pro cuius resolutione

Dicendum est, personarum trinitatem in vnitae diuinæ essentiæ, nullâ ratione naturali posse demonstrari. Huic veritati, quæ de fide est, opponitur error Raymundi Lul. qui (vt refert Nie. Emericus in decretorio Inquisitorum p. 2. q. 9. a. 96.) asserbat omnes articulos fidei, proindeque sanctissimæ Trinitatis mysterium probari posse per rationes necessarias, demonstratiuas & euidentes.

F s

Re

Refellitur hic error, & veritas nostræ assertionis probatur 1. ex scriptura. S. Matth. 11. vbi Christus dicit: *Nemo nouit Filium, nisi Pater: neque Patrem quis nouit, nisi Filius, & qui uoluerit Filius reuelare*: & cap. 16. cum S. Petrus Christum alloquens dixisset: *Tu es Christus, Filius Dei uini*, respondit ipse Christus: *Beatus es Simon Bar Iona: quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus, &c.*

Probatur 2. autoritate Gregorii vndecimi summi Pontificis, qui supradicti Lullij opinionem ut hæreticam damnauit, ut refertur in præfato Directorio, loco citato.

Probatur 3. ex S. Hilario lib. 1. de Trinit. vbi sic loquitur: *Non putes homo suâ intelligentiâ se consequi posse mysterium diuinae generationis*. Et S. Aug. lib. 8. de Trinit. cap. 5. vbi de hoc mysterio loquens, *Trinus*, inquit, *credere debemus, quàm intelligere*.

Probatur 4. hæc ratione: Omnis cognitio naturalis, quam de Deo habemus, aut habere possumus, ducitur solum ex creaturis à posteriori & per effectus, atqui nullus est effectus, qui referat nobis Deum esse vnum in essentia & trinum in personis; siquidem omnia opera Dei ad extrâ tribus personis diuinis communia sunt, & omnino indiuisa, nec Deus ad extrâ operatur ut trinus, sed quatenus vnus: ergo Dei opera ad extrâ nos ad trium diuinarum personarum notitiam perducere nequeunt, nec vlla proinde ratio ex ijs peti potest, quæ Deum esse vnum in essentia & simul trinum in personis demonstret.

Obijcies 1. Philosophos quosdam ethnicos ut Trifingitum, Platonem, Plotinum & alios, ita locutos fuisse in libris, quos ediderunt, ut videantur aliquam huius mysterij notitiam habuisse. Resp. Philosophos illos vel tantum locutos fuisse de diuersis essentia diuina proprietatibus & perfectionibus, non verò de distinctis in vna essentia diuina personis; vel, si aliquam personarum diuinarum notitiam habuerunt, illam non ex naturali luce aut proprij ingenij viribus obtinuisse, sed ex libris Moïsaicis accepisse, sicut de Platone asserit S. Aug. lib. 8. de Ciuitate Dei cap. 12.

Obij-

Obijcies 2. hominem creatum esse ad imaginem Dei, ut dicitur Gen. 1. & in omnibus creaturis reperiri vestigium aliquod sanctæ Trinitatis, ut docet S. Aug. lib. 7. de Trinit. c. 10. atqui ex imagine cognosci naturaliter potest prototypon, sicut animal ex vestigio. Resp. 1. hanc imaginem in eo consistere, quod homo sit naturæ intelligentis sicut Deus, unde nihil potest colligi, nec demonstratiuè concludi de Trinitate personarum in Deo; ac multò minùs ex alijs creaturis, in quibus nihil inuenitur, quod ad huius mysterij notitiam eos ducat, qui illud ignorant. Resp. 2. nos nequidem scire posse vel in nobis imaginem Dei, vel in alijs creaturis vestigium Trinitatis inueniri, nisi fides diuina illud reuelaret; cum Deus non cernatur in creaturis ut trinus, sed solum ut vnus, sicut ex antedictis constat.

SECTIO II.

An sint plures in Deo personæ.

AD clariorem intelligentiam eorum, quæ tum in hac sectione, tum in sequentibus de mysterio Trinitatis dicenda sunt, obseruandum est nos hîc sumere nomen personæ in ea significatione, in qua communiter à sanctis Patribus sumitur, scilicet (ut loquitur Boërius lib. de duabus naturis, & post illum S. Thomas 1. p. q. 29. art. 1.) pro rationalis seu intellectualis naturæ indiuiduæ & incommunicabili substantiæ; quo etiam in sensu sumitur nomen hypostasis. Quamuis enim pluries in Ecclesia olim disceptatum fuerit de propria significatione harum vocum *hypostasis* & *substantia*, vtrum idem essent cum persona & essentia, ut constat ex S. Greg. Naz. orat. 21. & ex S. Hieron. ep. 37. ad Damasc. aliquibus affirmantibus in Deo tres esse hypostates & vnâ essentiam, alijs id admittere renuentibus; nihilominus tamen eò res hæc tandem deuenit, ut ex communi Ecclesiæ consensu nomen essentiæ & substantiæ in diuinis pro ipsa natura &

deitate tribus personis communi sumeretur; nomen vero hypostasis significaret personam, seu id, quod unicuique personæ est proprium; unde in pluribus conc. Chalced. act. 5. & Constant. 2. col. 8. can. 4. quando de unitate verbi diuini cum humanitate agitur, illa unio dicitur facta esse secundum hypostasim, hoc est in personâ verbi; & negatur in Christo esse duas hypostases, hoc est personas. Hæc obseruatione præmissâ, pro questionis propositæ resolutione

Dicendum 1. plures esse in Deo personas realiter à se inuicem distinctas. Huic veritati, quæ de fide est, variæ hæreses olim oppositæ fuerunt, vt Sabellianorum & aliorum, qui personas diuinas solis nominibus distinguere voluerunt, & vnâ esse in deitate personam, quæ pro diuersis officijs diuersa nomina sortiretur, hæcque Patrem reuera pro nobis in cruce passum, unde & dicti sunt Patrispassiani, vt fufius refert S. Epiphanius har. 62. & S. Augustinus in lib. de hæresibus e. 41.

Hæc hæresis refellitur, & fidei nostræ veritas probatur 1. ex scriptura, in qua fit varijs in locis plurium diuinarum personarum mentio, vt Gen. 1. *Deus ait: Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram*: vbi sermo fit in plurali numero, ordinaturque ad personas distinctas ab ipso loquente, quæ tamen simul cum illo ad creationem hominis operentur: atqui non possunt aliæ personæ, quæ ibi colloquuntur, intelligi quam diuinæ; cum agatur de creatione, quæ solius Dei propria est. Atque ita hunc locum intellexerunt S. Hilar. lib. 5. de Trinit. S. Athanasius orat. contra idola. S. Basil. hom. 10. in Exameron, S. Augustinus lib. 12. de Trinit. c. 6. & alij plures.

Dicendum 2. tres esse in Deo personas, nec plures nec pauciores; scilicet Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum. Hæc propositio de fide est, &

Probatur 1. ex his Christi verbis S. Ioan. 14. *Ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis, quem locum S. Athanasius orat. contra gregales Sabellij pulchrè vrget:*

Cum

Cum, inquit, Christus de se loquitur, dicit (ego) cum de Patre, dicit (ille) cum de Spiritu Sancto, subiungit (alium) nonne igitur manifesta pertinacia est negare tres. Item epist. 1. S. Ioan. c. 5. Tres sunt, qui testimonium dant in celo; Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus; & hi tres unum sunt. Tres sunt (inquit Apost.) non Dij, qui plures esse non possunt; non Angeli, aut alia creatura, ibi enim loquitur de Deo, seu de ipsius Dei testimonio, ut ex verbis sequentibus patet: ergo de tribus personis intelligi debent, quae, licet inter se distinctae sint, tamen unum, hoc est, unam naturam & essentiam habent. Denique S. Matth. cap. 28. apertissime dixit Christus Dominus baptizandos esse fideles *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.*

Probat 2. ex Conc. Lateranensi sub Innocentio III. in decreto fidei cap. 1. ubi haec verba habentur: *Firmiter credimus, & simpliciter confitemur, quod unus solus est verus Deus, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus; tres quidem personae, sed una essentia, substantia, seu natura omnino simplex.*

Probat 3. ex S. Ambr. lib. 2. de fide ad Gratianum cap. 4. ubi explicans trifagium ex Isai. cap. 6. *Quid sibi vult, inquit, sub uno nomine trina sanctitatis repetitio, &c. Non dixit semel, ne Filium sequestraret; non bis, ne Spiritum Sanctum prateriret; non quater, ne creaturas adiungeret: & ut ostenderet unam esse Trinitatis Deitatem, cum tertium dixisset (Sanctus, Sanctus, Sanctus) addidit singulariter (Dominus Deus Sabaoth) Et S. Aug. lib. 1. de Trinit. cap. 4. Omnes, inquit, quos legere potui, qui ante me de Trinitate scripserunt, hoc intenderunt secundum scripturas docere, quod Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus unus eiusdemque substantia, in separabili aequalitate diuinam insinuent unitatem; ideoque non sunt tres Dij, sed unus Deus; quamvis Pater Filium genuerit; & ideo Filius non sit, qui Pater est; Filiusque à Patre sit genitus, & ideo non sit Pater, qui Filius est; Spiritusque Sanctus nec Pater sit nec Filius, sed Patris & Filij Spiritus, Patri & Filio etiam ipse coequalis.*

Probatur 4. hâc ratione, quâ S. Athan. suprâ, & Tertul. lib. cont. Praxeam vtuntur: qui accipit esse ab alio, realiter ab eo distinguitur, quia nihil seipsum producere potest: atqui ex varijs scripturâ testimonijs infrâ citandis constat in vna Diuinitatis substantia esse tres personas, quarum secunda producitur à prima, Filius scilicet à patre; tertia item à prima & secunda, nempe Spiritus Sanctus à Patre & Filio: igitur Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus in vna eademque diuinitatis substantia realiter à se inuicem distinguuntur, sicque tres dantur in Deo personæ.

Obijcies, si plures essent in Deo personæ, quæ realiter essent inter se distinctæ, sequeretur quamlibet illarum non continere omnem perfectionem, proindeque non esse infinite perfectam. Resp. distinctionem illam realem diuinarum personarum se tenere tantum ex parte relationum (vt postea dicitur) non verò ex parte naturæ & essentia. Vnde, etiam si persona vna relatiuè non sit altera, est tamen idem prorsus cum illa essentialiter: & hoc modo quidquid est perfectionis in vna, est etiam realiter in altera, propter summam ac simplicissimam essentia diuinæ vnitatem; vnde S. Greg. Nazian. Orat. 37. num. 21. optime dixit: *Quamuis Pater non sit Filius, tamen est id, quod Filius.*

Cæterum cum hoc sanctissimæ Trinitatis mysterium adeò sublime sit, vt vix ab humano ingenio concipi possit, meritò S. Aug. lib. 3. cont. Maximinum Arianum, postquam illud explicasset, quod & nos hîc apponere possumus. *Qui potest capere, capiat; qui autem non potest, credat, & oret, vt, quod credit, intelligat.*

• • •

S E

SECTIO III.

An sint aliqua processiones in personis diuinis, & quot.

Sensus quaestionis est (suppositâ veritate illâ, qua sectione præcedenti probata est, nempe tres esse in Deo personas) an inter illas aliquis ordo processionis reperiat, seu an vna procedat ab altera. Pro cuius resolutione

Dicendum 1. in personis diuinis reperiri veram aliquam & propriè dictam processionem. Hæc propositio est de fide, &

Probatur 1. ex scriptura. S. Ioan. 16. vbi Christus Dominus de se loquens dicit: *Exiui à Patre, & veni in mundum;* quo loco prior pars denotat eius aternam emanationem à Patre; si enim de sola incarnatione locutus fuisset (vt rectè obseruat S. Augustinus tract. 42. in S. Ioan.) satis fuisset dicere, *veni in mundum.* Item Mich. cap. 5. *Egressus eius ab initio, à diebus aternitatis.* Item S. Ioan. cap. 15. dicitur de Spiritu Sancto, *qui à Patre procedit.*

Probatur 2. ex symb. Niceno, quo vtitur sancta Romana Ecclesia, in quo dicitur Filium ex Patre natum esse ante omnia sæcula, & Spiritum Sanctum ex Patre Filioque procedere: item ex symb. S. Athanasij, vbi dicitur Filius à Patre genitus, & Spiritus Sanctus à Patre & Filio procedens.

Probatur denique ex SS. Patribus infra citandis, cùm in particulari de secunda ac tertia persona diuina processione agitur.

Dicendum 2. duas esse in diuinis processiones, nec plures nec pauciores; scilicet Filij à Patre, & Spiritus Sancti à Patre & Filio. Est de fide, &

Probatur 1. quia in scriptura duarum illarum processionum solum mentio fit, vt constat ex d. ctis, & plenius constabit ex dicendis. Pro-

Probatur 2. hâc ratione, quâ utitur S. Thom. q. 27. a. 5. quia diuinæ processiones non accipiuntur nisi secundum operationes Dei immanentes : atqui in natura intellectuali, qualis est diuina, sunt duæ tantum operationes immanentes, nempe intelligere & velle : ergo sunt duæ tantum processiones.

Obijcies, processionem quamcumque diuinæ personæ minimè conuenire : tum quia persona procedens necessario est ab alio, & non à se; cum tamen repugnet Deum esse, & à se non esse : tum quia, quod procedit, producit; produci autem dicit imperfectionem. Resp. non repugnare Deum esse ab alio, qui sit idem numero Deus; tunc enim natura diuina, cum sit eadem in producente & in producto, non producit; sed solum communicatur per productionem personæ; & hoc nullam dicit imperfectionem, imò summam & infinitam indicat ipsius diuinæ naturæ in seipsa fecunditatem.

Querunt hic Doctores, an principium immediatum diuinarum illarum processionum sit naturæ diuinæ fecunditas, an verò eius intellectus & voluntas? Durandus existimat principium illud esse ipsam naturam diuinam, quatenus infinite fecunda est, non verò quatenus intelligens & volens. verum hanc sententiam communiter Doctores rejiciunt, non solum vt minus probabilem, sed etiâ vt errori proximam ac in fide periculosam; asseruntque vnanimiter diuinas processiones esse per intellectum & voluntatem. Ita S. Thom. quest. 27. art. 1. & S. Bonau. in 1. sent. c. 6. Et constat ex ijs scripturæ locis, in quibus secunda persona dicitur verbum vt S. Ioan. 1. Apoc. 19. &c. Verbum enim in natura spiritali nihil est aliud quam completa notitia intellectus. Item ex ijs, in quibus vocatur sapientia, vt Prou. 8. Eccli 24. sapientia enim ad solum intellectum pertinet. Item Heb 1. vbi vocatur imago Patris; ratio enim imaginis propriè intellectui competit, quia cognitio intellectus fit per assimilationem cognoscentis cum obiecto, & speciem vitalem expressam. Constat etiam ex alijs scripturæ locis, in quibus Spiritus Sanctus

ctus vocatur amor & charitas Dei, quæ quidem spectant ad voluntatem.

Præterea, nisi dicamus Filium produci per intellectum, & Spiritum Sanctum per voluntatem, non posset explicari, cur productio Filij esset vera generatio; Spiritus Sancti non item, vt ex infra dicendis plenius constabit.

SECTIO IV.

An sint aliquæ relationes inter personas diuinas, quot, & quales.

Dicendum 1. aliquas esse relationes reales inter personas diuinas. Hæc propositio est de fide.

Probat 1. ex scriptura, quæ pluribus in locis personas diuinas nominibus relatiuis Patris, Filij, & Spiritus Sancti exprimit & appellat, vt constat ex antè dictis: Pater enim & Filius sunt correlata, quia Pater, est alicuius Filij; Pater; & Filius, cuius Patris Filius; similiter Spiritus Sanctus est ab aliquo spirante; cumque (sicut dictum est) per modum amoris procedat, relationem necessario dicit ad principium, quia omnis amor est alicuius amantis.

Probat 2. ex Conc. Toletano vndecimo in confessione fidei, vbi expresse dicitur personas diuinas referri relationibus: & Conc. Florentino Sess. 18. vbi Ioannes Theologus agens patres Latinorum ait, apud omnes Doctores constare, solam in diuinis relationem multiplicare personas.

Probat 3. ex S. Augustino lib. 5. de Trinit. cap. 5. vbi dicit Patrem & Filium non appellari secundum substantiam, id est secundum esse absolutum; sed secundum esse relatiuum: nec Patrem dici ad se, sed ad Filium, nec Filium ad se, sed ad Patrem.

Probat 4. hæc ratione: Diuina personæ distinguntur inter se realiter, vt de fide esse supra dictum est: atqui non distinguntur per essentiam, cum hæc vna eademque sit

in tri-

in tribus personis : ergo per reales relationes, cum nullo aliud distinctionis fundamentum in illis reperiri possit.

Dicendum 2. esse quatuor relationes reales in Diuinis, nec plures, nec pauciores; scilicet Paternitas & Filiatio, Spiratio actiua & spiratio passiua. Ita S. Thom. quaest. 28. art. 4. & communiter omnes cum eo Theologi. Probatur hac ratione, qua utitur S. Tho. Omnis origo & processio realis vnus ab altero exigit necessario duos respectus oppositos, quorum vnus sit precedentis ad principium, a quo procedit, alter ipsius principij ad id, quod ab illo procedit: ergo, cum in diuinis duae sint processiones (vt sectione precedenti dictum est) sequitur esse quoque quatuor relationes reales; vnam, quae est Patris ad Filium, & vocatur Paternitas; alteram, quae est Filij ad Patrem, & vocatur Filiatio; tertiam, quae est Patris & Filij tanquam vnus Principij ad Spiritum Sanctum; & vocatur Spiratio actiua; quartam denique, quae est Spiritus Sancti ad Patrem & Filium, & vocatur Spiratio passiua.

Dicendum 3. relationes in diuinis distingui inter se realiter. Ita S. Thom. art. 3.

Probatur ex Conc. Toletano vndecimo in confessione fidei, vbi dicitur in relatione cerni numerum personarum, hoc est ideo tres personas in diuinis realiter inter se distingui: quia inter ipsas relationes aliqua reales inveniuntur; vnde infertur etiam relationes ipsas realiter inter se distingui, cum quidquid realiter distinguit vnus ab alio, debeat esse realiter distinctum a reali distinctiuo illius.

Idem constat ex eo, quod dicit Boetius lib. de Trinit. quod substantia in diuinis continet vnitatem, relatio vero multiplicat Trinitatem, vnde sequitur, quod, si relationes illae non distinguerentur ab invicem realiter, non esset in diuinis trinitas realis, sed rationis tantum, seu per solam mentis operationem, quod Sabellianam haeresim redoleret.

Probatur insuper ex eo, quod dicit S. Thom. loco cit. ea distinguuntur inter se realiter, inter quae realis oppositio inueni-

inuenitur; atqui inter relationes diuinas talis oppositio inuenitur; cum de ratione relationis cuiuslibet fit, vt inter terminos relativos fit oppositio relatiua, alioquin nec esset relatio: ergo relationes diuinae inter se realiter distinguuntur.

Est tamen obseruandum spirationem actiuam, quamuis realiter a spiratione passiuam distinguatur, nullo modo distingui à paternitate aut filiatione; tum quia secundum axioma commune Theologorum, in diuinis omnia vnum sunt, nisi vbi obuiat oppositio relatiua; tum etiam, quia (vt definitum est in Conc. Lateranensi cap. Damnamus, sub Innocentio III.) in diuinis non est quaternitas rerum; esset autem, si actiua Spiratio à Paternitate & Filiatione realiter distingueretur.

Dicendum 4. relationes diuinas non distingui realiter ab essentia diuina. Huic veritati, quæ de fide est, oppositus fuit error Gilberti Porretani, qui (vt constat ex Conc. Remensi sub Eugenio III. & ex S. Bernardo serm. 80. in Cant.) assererat relationes diuinas ab essentia diuina distingui realiter, esseque illi velut assistentes & affixas, quod etiam testatur S. Thom. sup. art. 2.

Refellitur hic error, & veritas nostræ fidei probatur 1. autoritate ipsius Conc. Remensis, in quo (vt refert Baronius tom. 12. ad ann. 1148.) præfatus error præfente & præfidente ipso Eugenio summo Pontifice damnatus est: & in confessione fidei art. 3. expressè definitum est, nullas esse in Deo relationes, quæ non sint ipse Deus.

Probat 2. autoritate SS. Patrum, quos Magister sententiarum lib. 1. dist. 1. & 31. fusè citat, & præsertim S. Bernardi, qui ex professione in loco supra citato veritatem huius assertionis, tanquam fide diuinam credendam, contra præfati Gilberti errorem propugnat.

Probat 3. hæc ratio: si aliqua esset inter essentiam diuinam & relationes distinctio, sequeretur aliquam esse in Deo compositionem, cum in eo plures inter se realiter distinctæ res reperirentur; quod omnimodæ eius simplicitati absolute repugnat.

Dices,

Dices, inde sequi relationes illas inter se realiter non distinguui; quæ enim sunt eadem vni tertio, sunt eadem & inter se, vt fert axioma Philosophorum: atqui relationes illæ sunt idem realiter cum essentia diuina: ergo etiam & inter se. Resp. dictum axioma, verum esse in rebus creatis & finitis, falsum in præsentis mysterio, quod nec Aristoteles nouit, nec vllus ethnicorum Philosophorum cognoscere naturaliter potuit; proindeque illo non obstante verum esse id, quod fides docet, Deum esse verè vnum in essentia, trinum in personis, diuinamque essentiam ob infinitatem suam identificare sibi omnia, cum quibus nullam habet oppositionem, ac proinde omnes diuinas relationes; cum tamen hæ sibi mutuo identificari nequeant, ob realem, quam ad inuicem habent oppositionem.

SECTIO V.

An sint admittenda aliquæ notiones in personis diuinis, & quot.

PER notiones hic intelligimus proprietates quasdam personales & veluti notas, quibus personæ diuinæ inter se distinguuntur in ordine ad nostrum intellectum. Circa quætionem igitur propositam.

Dicendum 1. aliquas notiones in diuinis esse admittendas. Ita S. Thom. quæst. 32. art. 2. & post illum communiter omnes Theologi. Constat 1. ex S. Aug. lib. 5. de Trinit. cap. 6. Vbi ait aliam esse notionem, quæ Pater æternus intelligitur vt genitor; aliam, quæ dicitur ingentus; prioremque ei competere relative ad Filium, posteriorem verò absolute in ordine ad seipsum. Et ex S. Basil. ep. 43. vbi vocat notionem, propriam personæ formam & notam, vel characterem seu signum distinctiuum; & dicit illas notiones esse necessarias, vt de Trinitatis mysterio inconfusa cognitio habeatur.

Probat 2. ex eo, quod (vt rectè obseruat S. Doctor supra)

suprà) necessarium fuit notiones illas excogitare & admittere ad iuuandam intellectus nostri imbecillitatem, vt scilicet pro nostro captu ac modulo per inadquatos conceptus de personis diuinis loqui, mysteriumque Trinitatis aptè & distinctè explicare possemus, vt ex sequentibus patebit.

Dicendum 2. quinque tantum notiones admittendas esse in diuinis, scilicet Innascibilitatem, Paternitatem, Filiationem, Spirationem actiuam, & Spirationem passiuam. Ita S. Thom. suprà art. 3. & communiter omnes Theologi, qui sic illas probant, simul & explicant. Tot dantur notiones in diuinis, quot haberi possunt ex his duobus respectibus (*a quo alius & qui ab alio*) quia penes eos est omnis distinctio diuinarum personarum: atqui hi duo respectus solummodo nobis suggerunt quinque notiones nunc enumeratas; quod constat inductione facta per modos, quibus persona diuina innotescunt. Pater enim tripliciter innotescit 1. ex eo, quod à nullo est, cum sit ipse principium sine principio, vnde existit (Innascibilitas) 2. ex eo, quod alius est ab eo per generationem, vnde existit (Paternitas) 3. ex eo, quod alius est ab eo per Spirationem, vnde existit (communis Spiratio actiua) similiter Filius dupliciter innotescit 1. ex eo, quod ipse est ab alio per generationem, vnde existit (Filiatio) 2. eo quod ab ipso est alius per Spirationem, vnde existit (actiua Spiratio) qua illi cum Patre communis est, imo formaliter eadem ac in Patre; ac proinde suprà numeratae notiones sunt tantum quatuor. Restat Spiritus Sanctus, qui non innotescit per hoc, quod alius sit ab ipso, cum nullam producat personam: sed tantum per hoc, quod ipse est ab alio, idque per Spirationem, vnde existit propria ipsius notio nempe (Spiratio passiuua.) Ex quibus facile est colligere supradictas quinque notiones.

Est autem obseruandum ex illis quinque notionibus quatuor esse relationes, scilicet Paternitas, Filiatio, Spiratio actiua, & Processio seu Spiratio passiuua; nam Innascibilitas non est relatio, sed potius negatio relationis,

onis,

onis, seu productionis passiuæ ab altero: eamdem verò rem posse simul dici & relationem & notionem; relationem, quatenus est ratio referendi vnã personam ad aliam; notionem, quatenus est ratio dignoscendi vnã personam ab alia.

Quæres, cur non ponatur sexta notio, quã designetur nullam personam à Spiritu Sancto produci; sicut in Patre ponitur Innascibilitas, vt ostendatur illum ab alia persona non produci. Resp. talem notionem non esse in Spiritu Sancto necessariam: non enim qualibet negatio debet inter notiones numerari, sed ea solum, quæ aliquam perfectionem vel dignitatem exhibeat, cuiusmodi est Innascibilitas in Patre, quatenus significat Patrem esse principium totius Deitatis, nec ab alio villo produci: ex qua tamen Patris notione non sequitur, quòd Pater sit alijs personis excellentior; summa enim in omnibus ac perfectissima æqualitas est propter simplicitatem essentiæ diuinæ, quæ tribus personis communis est, secumque illas profus identificat. Plura super hac re videri possunt apud Magistrum sententiarum lib. 1. dist. 27. & 28. vbi & varias sanctorum Patrum sententias fusiùs refert.

CAPVT II.

De personis diuinis in particulari.

SECTIO I.

Quenam nomina primæ in diuinis personæ propriè conueniant.

EX varijs nominibus, quæ primæ in diuinis personæ conuenire possunt, tria sunt præcipua, de quibus hic nobis agendum est. Primum, est nomen ingenerati: cum enim propria primæ personæ notio (vt ex antedictis